

A munkahelyi kockázatok értékelése, kiküszöbölése és jelentős mértékű csökkentése. Ügynökségi jelentés összefoglalója

Bevezető

A kockázateértékelés a sikeres biztonsági és egészségvédelmi menedzsment alapja, valamint a munkahelyi balesetek és foglalkozási megbetegedések csökkentésének kulcsa. Ha jól alkalmazzák, javíthatja a munkahelyi biztonságot és egészségvédelmet – és általában az üzleti teljesítményt.

A jelentés a kockázateértékelésről szóló, 2008/09-es „Egészséges munkahelyek” kampányhoz járul hozzá azzal, hogy tájékoztatást nyújt azon sikeres munkahelyi intervenciókról, amelyek a kockázatok kiküszöbölésére vagy jelentős mértékű csökkentésére irányulnak. A jelentés azoknak szól, akiknek feladata a munkahelyi kockázateértékelések elvégzése, valamint azoknak, akik a megelőző intézkedésekről döntenek.

Európa-szerte tizennyolc eset és hét pillanatfelvétel (rövidebb eset) került kiválasztásra, amelyek számos foglalkozást és gazdasági ágazatot felölelnek. Bemutadják, hogy a különféle vállalatok miként értékelték és kezelték kockázataikat. Egyesek kiküszöbölték vagy megelőzték az azonosított kockázatokat, miközben másoknak sikerült a kockázatok drasztikus csökkentése. A kockázateértékelési és -kezelési intézkedések átvihetők a hasonló foglalkozásokra vagy gazdasági ágazatokra, illetve az EU más tagállamaira. Természetesen hozzá kell őket igazítani az egyes iparágak vagy munkahelyek sajátos helyzetéhez.

A jelentés legfontosabb következtetései

Számos olyan kockázat létezik, amely teljes mértékben elkerülhető vagy kiküszöbölhető. A fennmaradó kockázatot aztán nagyon alacsonynak vagy a nullához közelinek értékelik. A jelentés az elektromos áramból, a veszélyes anyagok kézi kezeléséből és védőfelszerelés nélküli kezeléséből, vagy a zajnak való kitettségéből eredő kockázatokkal foglalkozó eseteken keresztül mutatja be, hogy az ilyen eredmények hogyan érhetőek el.

Más esetekben, amikor a kockázat teljes megszüntetése nem lehetséges, a legtöbb intézkedés célja a kockázat forrásánál való leküzdése, azaz amikor a megelőző intézkedés a kockázat forrására irányul. Ennek eredménye sokszor a kockázatnak egy jóval alacsonyabb szintre történő, jelentős mértékű csökkentése. A jelentés bemutatja, hogy ezek az eredmények hogyan érhetőek el az olyan területeken, mint a baleset-megelőzés, a munkaszervezés, valamint a pornak, a fűrészpornak és az elektromágneses mezőnek való kitettség.

Matti Saari, a Skanska Finland hozzájárulásával

A siker alapvető tényezői

A hatékony kockázatelemzésről szóló jelentés a következőket nevezi meg, mint a siker alapvető tényezőit:

- A részletes kockázatelemzés a hatékony kockázatkiküszöbölés /-csökkentés logikus és strukturális előfeltétele.
- Erős motiváció egy fontos és hatalommal bíró csoport (egy osztály, a munkavállalók irányítóbizottsága, a munkaadó) részéről. Az intézkedés kezdeményezőjének magas fokú, a kockázatok vagy egy speciális kockázat kezelésére irányuló motiváltsága és az egyéb, intézményen belüli vagy kívüli csoportok részéről erős ellenállás hiánya.
- A felső vezetés támogatása. Ez nélkülözhetetlen annak biztosításához, hogy a szükséges források, mint a költségvetés, humán-erőforrás, felszerelések stb. rendelkezésre álljanak a projekthez.
- Az érintett szereplők, pl. maguk a munkavállalók, humán-erőforrás, pénzügyi osztály, munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi szakértők stb. bevonása. A munkavállalók egy olyan fontos csoport, akiket az elejétől fogva be kell vonni, és motiválni kell. Részvételük nemcsak a kockázatelemzésben fontos, hanem a lehetséges megoldások azonosításában és végrehajtásában is. Gyakorlati és mélyreható ismereteikre és hozzáértésükre gyakran szükség van a működőképes megelőző intézkedések kidolgozásánál.
- A lehetséges hatékony megoldások, a legjobb gyakorlatok és a hozzáférhető tudományos vagy technológiai innovációk magas szintű elemzése/ismerete.
- Bizalmas légkör és együttműködési készség a kockázatelemzési folyamatban részt vevő kulcsszereplők között.

- A megelőző vagy védő intézkedések elfogadásának útjában álló fő akadályok elhárítása. Idetartozhatnak:
  - gazdasági akadályok, mint például a gazdasági források hiánya vagy negatív költség-haszon értékelés;
  - elérhető megoldások, például alternatív technológiák, munkagépek, munkafolyamatok hiánya;
  - másokra (munkavállalókra, osztályokra) gyakorolt negatív hatás a kockázat egy másik területre való átvitele által.

A siker további tényezői

A siker alapvető tényezői mellett, amelyek minden esetben általánosak, az esetek elemzése azt mutatja, hogy a sikernek van néhány további tényezője, amely a szereplőket arra motiválja, hogy az átlagosnál sokkal jobb eredmények elérése érdekében a szokásosnál tovább menjenek. Ezek közé a tényezők közé tartoznak:

- erős motiváció arra, hogy a vállalat az ágazat legjobbjává vagy a lehető legjobbá váljon, illetve az egész cég vagy a munkahelyi biztonsági és egészségvédelmi osztály image-ének javítására;
- az érintett munkahely (vagy a kockázatnak kitett személyek) által játszott főszerep a munkafolyamatban;
- a beteg munkavállalók helyettesítéséből fakadó meglévő nehézségek;
- a hatékony megoldások azonosítására (és fejlesztésére) szolgáló belső kapacitások megléte;
- magas fokú kockázatokra alkalmazható egyszerű megoldások;
- az elfogadott megelőző és védő intézkedések megfelelő ellenőrzése (tényleg végrehajtják az intézkedéseket? működnek? megfelelőek?);
- külső segítség elérhetősége bonyolult vagy összetett megoldások igénybevételére;
- a balesetek és megbetegedések vonatkozó költségeinek csökkentése a magas kockázattal járó foglalkozásokban vagy területeken.

Ha a siker alapvető tényezőihez ilyen további faktorokat adunk, a kockázatok nagymértékű csökkentését vagy akár teljes megszüntetését is megvalósíthatjuk.

A legtöbb esettanulmány megelőző intézkedések keverékét vázolja fel (kockázat forrásnál történő megszüntetése, a munka jellegének egyénhez való igazítása, a technikai fejlődés adaptálása, a munkavállalók megfelelő utasításokkal történő ellátása stb.) Az ilyen egymással összefüggő intézkedések elfogadása szintén alapvető tényező a siker elérésében.

Néhány olyan előny, amely egy világos és részletes kockázatelemzés elvégzéséből, valamint a kockázatok kiküszöböléséből vagy jelentős mértékű csökkentéséből adódik, pontosan le van írva ezen esetekben:

- egészséges és biztonságos munkahelyek (kevesebb betegságbadság, kevesebb személyzeti csere, motivált munkaerő, kevesebb panasz, jobb munkakörnyezet, a magas zajszintből, nehézkes munkapozíciókból, illetve magas hőmérsékletből stb. adódó kellemetlenségek csökkenése);
- a munkahelyi balesetből és foglalkoztatási megbetegedésekből adódó költségek csökkenése;

- néhány esetben a megoldás teljes költsége alacsonyabb volt, mint az előző megoldás/helyzet költsége;
- a végrehajtott változtatások (munkahely átszervezése, új vagy adaptált gépek, új munkafolyamatok) nemcsak biztonságosabbak és egészségesebbek, hanem hatékonyabbak és produktívabbak is;
- az adaptált megoldás azt jelenti, hogy a munkát a munkavállalók szélesebb köre el tudja végezni (például azáltal, hogy csökkentik a szükséges fizikai erő mennyiségét).

A szisztematikus kockázatértékelés ezért javítja a munkahelyi biztonságot és egészségvédelmet, és általában az üzleti teljesítményt.

Esettanulmány – A tűszúrásos sérülések (needle stick injuries, NSIs) megelőzése – Kórházak, Baden-Württemberg

Ez a projekt új biztonsági felszerelést vezetett be, képzési és oktatási intézkedésekkel együtt, annak érdekében, hogy csökkentsék a tűszúrásos sérülések előfordulását a kórházi személyzet körében. 12 hónapon belül a sérülések száma nullára csökkent.

Esettanulmány – A terhek kézi mozgatásának csökkentése – Azimut Yachts

A terhek kézi mozgatásával kapcsolatos kockázatoknak az ezen a hajóépítő telepen való előzetes értékelése kimutatta, hogy a tengely-összeszerelési műveletek nagyon kritikusak. Az érintett kockázatok csökkentése érdekében építettek egy targoncát, amely teljesen megváltoztatta a tengely-összeszerelési műveletet, csökkentve így a terhek kézi mozgatásának szükségességét.

Hol érhető el a jelentés

A teljes jelentés angol nyelven elérhető az Ügynökség honlapján: <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09001ENC/view>. Ingyenesen letölthető.

Ez a ténylap az EU összes nyelvén elérhető: <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

További információ

„Egészséges munkahelyek. Jó Önnek. Jó a vállalkozásnak. Európai kampány a kockázatértékelésről” a 2008/09-es európai kampány témája, amelyet az Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség több mint 30 országban, köztük az összes EU-tagállamban vezet. Ez a ténylap a kampány támogatásának céljából készült.

További ténylapok a témában és még több, a kockázatértékelésről szóló információ elérhető a <http://osha.europa.eu/topics/riskassessment> címen.

Ezt a honlapot folyamatosan frissítik és bővítik. <http://hw.osha.europa.eu> az európai kampány közvetlen linkje.

Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPAIN
Tel. +34 944794360, Fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

© Európai Munkahelyi Biztonsági és Egészségvédelmi Ügynökség. A sokszorosítás a forrás megnevezésével engedélyezett. Printed in Belgium, 2009

